

T.a.v. minister Wouter Bos
Ministerie van Financiën
Prinses Beatrixlaan 512
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Heerle, 24 april 2008

Betreft: misbruik kinderopvangtoeslag gastouderbranche
concept voorstel wetswijziging Wet Kinderopvang

Geachte heer Bos,

Hierbij wil ik u graag kennis laten nemen van mijn concept voorstel dat de volgende zaken behandelt:

1. Het aanpakken van misbruik van de kinderopvangtoeslag door een **wetswijziging "opvang binnen de eigen familie"** als op te nemen artikel in de Wet Kinderopvang.
2. Het tegemoetkomen van gedupeerde (zelfstandig ondernemende) gastouders wiens eigen kinderen tot 4 jaar per 1 augustus 2008 gaan mee tellen bij het maximale aantal opvangkinderen **met dezelfde wetswijziging**.
Door het accent te leggen op deze doelgroep kan de te verwachten repercussie van gastouderbureau houders die oppassubsidie regelen voor oppasoma's -tantes (punt1) worden gereduceerd.
3. Een niet bestaande maar wel wettelijk mogelijke opvangsituatie als voorbeeld om de fraude gevoeligheid van de Wet Kinderopvang te verduidelijken.
4. Wens van de FNV tot opheffen concurrentiebeding uit de Mededingingwet opnieuw belangrijk aandachtspunt bij bovengenoemd concept voorstel wetswijziging.
5. Gastouderopvang bij een evenwichtig beleid voordeliger voor de staatskas dan opvang in kinderdagverblijven.

Ministerie van Financiën
213/08/260
Ontv. 25-4
Uiterl. afdoening 19-6
Dossiernummer
Trefwoord/DSP code
Paraaf voor archiveren

1.

De aanpak van misbruik van de Kinderopvangtoeslag kan naar mijn mening eenvoudig worden aangepakt door een wetswijziging of artikel in de Wet Kinderopvang op te nemen ten behoeve van kinderopvang binnen de eigen familie en/of familie van de partner.

Deze wetswijziging zou kunnen zijn dat opvang binnen de eigen familie en/of familie van de partner recht geeft op een tegemoetkoming in de kinderopvangkosten tot 50% van het landelijke geïndexeerde uurtarief van € 6,10 per kind in 2008.

Gastouderbureau houders hebben dan voortaan liever gastouders die het bieden van opvang als echt werk zien, in plaats van (*spook)oma's die zich deze verdienste binnen de eigen familie als een gelegenheidsinkomen laten welgevalen. (* zie punt 3).

Een belangrijk aanvullend artikel op dit concept voorstel wetswijziging zou bijkomstig kunnen zijn dat vraagouders uitsluitend recht hebben op de kinderopvangtoeslag gelijk aan de uren waarop zij werken of studeren. Hierbij dient echter wel rekening te worden gehouden met het feit dat opvang in kinderdagverblijven per dagdeel betaalt dient te worden en niet per uur, waardoor het aantal uren aan te betalen kinderopvang boven het aantal gewerkte uren kan komen te liggen, hetgeen bij gastouderopvang veelal niet het geval is (zie punt 5).

2.

Volgens de Wet Kinderopvang heeft iedere zelfstandig ondernemende vraagouder ongeacht de aard van het eigen bedrijf recht op de kinderopvangtoeslag. Voor de opvang van de straks meetellende eigen kinderen tot 4 jaar, zoals onlangs in het Convenant Kwaliteit Kinderopvang is vastgelegd, is voor de zelfstandig ondernemende gastouders voor zover ik heb onderzocht nog niets wettelijk geregeld. Het voor de zelfstandig ondernemende gastouders mogelijk straks niet kunnen ontvangen van de tegemoetkoming in de kinderopvangkosten tot aan de bovengrens van € 6,10 voor de straks meetellende eigen kinderen is daardoor aanvechtbaar. Het zou in deze kwestie zeer vreemd zijn om als zelfstandig ondernemend gastouder de eigen kinderen tot 4 jaar, ten gevolge van de wijziging in het convenant, bij een collega gastouder of kinderopvang instelling te moeten gaan onderbrengen, terwijl deze eigen kinderen thuis reeds kunnen worden voorzien van kwalitatief goede opvang. Zeker voor Nederland waar immers een opvoedcultuur heerst om de verzorging van de eerste levensjaren van het kind zo lang mogelijk zelf te kunnen doen. Bovendien is het zeer omslachtig om op twee plaatsen tegelijk te zijn, namelijk enerzijds je eigen kinderen weg te moeten brengen en anderzijds de niet-eigen kinderen op te moeten vangen, aangezien het gastouder zijn met zicht meebrengt dat je voor dat het werk van de ouders aanvangt neemt hun kinderen te kunnen verwelkomen.

Voor met name zelfstandig ondernemende gastouders met één of twee eigen kinderen betekent dit mee gaan tellen van eigen kinderen een verlies van één of twee kindplaatsen per opvangdag, ofwel een verlies van circa 20 tot 30% op de bruto omzet.

Bovenstaand concept voorstel wetswijziging sluit daarom perfect aan op deze belangrijke wijziging in het Convenant Kwaliteit Kinderopvang, waardoor deze tijd er uitermate voor geschikt is om een wetswijziging door te voeren die tegelijkertijd het kaf van het koren scheidt. Volgens mijn concept voorstel ontvangen gastouders met één of twee eigen kinderen dan eveneens tot 50% van de kinderopvangtoeslag omdat zij gaan meetellen bij de maximale groeps grootte van 4 tot 6 kinderen, aangezien ook deze kinderen binnen de eigen familie worden opgevangen. In dit geval echter niet door een ander familielid, maar door de eigen moeder als zijnde de gastouder zelf. Het betreft immers haar werk en tegenover de uren dat ook de gastouder voor niet-eigen kinderen werkzaam is zou ook zij voor 50% van het maximale landelijk geïndexeerde uurtarief recht op de kinderopvangtoeslag hebben.

Om dit concept voorstel wetswijziging Wet Kinderopvang compleet te maken en hiermee tevens de wachtlijsten (ter compensatie van het gaan meetellen van de eigen kinderen) te kunnen terugdringen zou men iedere gastouder (wel of geen familie) er toe kunnen verplichten bereid te zijn om maximaal 4 kinderen (en 6 bij innovatieve kinderopvang) op te vangen, waarbij maximaal 2 eigen meetellende kinderen in aanmerking komen voor een kinderopvangtoeslag tot 50% van het landelijk geïndexeerde uurtarief per kind.

Deze aanpassing dient te voorkomen dat een moeder met 3 eigen kinderen in de leeftijd tot 4 jaar door simpelweg gastouder te worden voor 1 niet - eigen kind, wegens dit éne niet - eigen opvangkind ineens in aanmerking zou kunnen komen voor 3 x 50% en 1x 100% van de tegemoetkoming op de kinderopvangkosten. Het moet immers niet zo zijn dat bij het uitbalanceren van de huidige problemen binnen de gastouderopvang de wijzer integendeel naar de andere kant gaat doorslaan. De verplichting tot de bereidheid om maximaal 4 (of 6 bij innovatieve kinderopvang) op te vangen zal echter zeer veel oppasoma's afschrikken, omdat die veelal alleen hun eigen kleinkind willen opvangen, óók gunstig voor de staatskas.

Ten behoeve van het behoud van gelijkwaardigheid tussen gewone gastouders en zelfstandig ondernemende gastouders zou een tegemoetkoming van 50% voor de eigen meetellende kinderen redelijk zijn. Gebeurt er op dit vlak helemaal niets, dan bestaat de kans dat met name zelfstandig ondernemende gastouders om het opvangbedrijf draaiende te kunnen houden op een gegeven moment het huidige recht op 100% van de kinderopvangtoeslag voor zelfstandig ondernemers gaan opeisen, daar de eigen kinderen immers gaan meetellen.

Door dit vóór te zijn en tevens het accent op de serieus werkende en gedupeerde gastouders te leggen, hebben bijkomstig gastouderbureau houders die uitsluitend bezig zijn met het regelen van oppassubsidie binnen familieverband straks het nakijken.

De kans op de te verwachten repercussie vanuit deze hoek, kan kortom - door het accent op deze serieus werkende gastouderbureau houders en hun veelal voor kinderopvang gediplomeerde gastouders te leggen ofwel: dit wetsvoorstel als een tegemoetkoming voor gedupeerde gastouders te presenteren - worden verkleind.

Oppasoma's dienen bovendien gemotiveerd te worden om ook niet-eigen kinderen op te gaan vangen, voor wie het landelijk geïndexeerde uurtarief van € 6,10 van kracht blijft.

Dit in het nieuwe convenant mee gaan tellen van eigen kinderen kan men kortom op een passende wijze aangrijpen om een noodzakelijk artikel ten behoeve van opvang binnen de eigen familie in de Wet Kinderopvang op te nemen.

3.

Tot op heden is volgens de Wet Kinderopvang zoals die er nu uit ziet is het volgende scenario mogelijk. Ik schets hier een verzonnen situatie die ik heb gebaseerd op mijn kennis van de Wet Kinderopvang en op navraag van de nodige informatie bij de belastingdienst om er zeker van te zijn dat ik geen onwaarheid schrijf. Stel dat een moeder met 3 à 4 eigen kinderen tot 4 jaar één avond in de week 3 uur werkt en daarnaast een aanvullende uitkering heeft. Wettelijk heeft deze moeder op dit moment nog op basis van deze slechts 3 uur per week werk, omdat zij hierdoor inkomstenbelasting afdraagt, recht op de kinderopvangtoeslag. Bijkomstig heeft deze moeder wegens een aanvullende uitkering ook nog recht op een extra tegemoetkoming daarop van het Rijk. De fiscus stelt heden geen limit aan het aantal uren dat men per week werkzaam moet zijn, als men maar een baan heeft voor een aantal uur in de week en daardoor inkomsten belasting betaalt. Die éne avond dat deze moeder in de week werkt zou zij een gewone zwart betaalde oppas kunnen nemen voor haar kinderen, terwijl zij intussen overdag haar gezin gewoon thuis kan verzorgen waarbij haar moeder, oma, de zogenaamde gastouder ofwel spookoma aan huis is. Gastouders mogen immers ook op het adres van de vraagouder opvang bieden. Wanneer dan de GGD inspectie langs komt, dan is oma toevallig net die dag

even ziek naar huis gegaan of net even boodschappen gaan doen, etc. Een GGD controleur richt zich namelijk alleen op de opvangsituatie en is niet bevoegd om te onderzoeken of mevrouw wel voldoende werkt of bezig is met solliciteren. De tegemoetkoming op de kinderopvangkosten gaat weliswaar naar oma, maar keert voor een groot deel (met eventueel aftrek van financieel verlies) dan gewoon weer via oma terug bij de moeder. U begrijpt dat deze veelal door internet gastouderbureaus geregelde zogenaamde oppassubsidie voor oma's of tantes zeer fraude gevoelig is.

4.

Op dit moment verdienen reeds een groot aantal gastouderbureau houders boven de Balkenende Norm. In geval het concept voorstel wetswijziging alleen voor de nieuwkomers zou gaan gelden blijven deze gastouders de grote profiteurs van de kinderopvangtoeslag hetgeen een zeer kwalijke zaak zou zijn, mede wanneer men vanuit de politiek niet de moed zou hebben om deze zaak ten gevolge van de huidige mazen in de Wet Kinderopvang terug te draaien. In samenhangen hiermee zou het dan ook niet meer dan billijk zijn om gastouders die zich op basis van de France & Free ofwel franchise methode voor het karretje van het gastouderbureau hebben laten spannen te vrijwaren van het concurrentiebeding, welke immers tot doel heeft de gastouder aan het gastouderbureau te binden. Dit betekent dat een franchise nemend gastouder in geval zij het samenwerkingscontract wenst te verbreken een jaar lang geen gastouder meer kan zijn, hetgeen volkomen in strijd is met deze vrije markt sector. Behalve het regelen van oppassubsidie en het voor het eigen karretje spannen van franchisenemers hebben veel gastouderbureau houders van de werkelijke inhoud van het werk nog geen kaas gegeten. Dat hoeft ook niet want het is tegenwoordig vrij eenvoudig om zogenaamde bijscholing aan gastouders aan te bieden via een uitsluitend voor gastouderbureaus toegankelijk abonnement op www.gastouderacademie.nl, om daarmee vervolgens de ingeschreven gastouders zonder verder omkijken via internet te kunnen voorzien van "e-learning", hetgeen in verhouding tot de beperkte inhoud van deze internetscholing nog duur is ook. Aangezien gastouderbureau houders genoeg verdienen is men ondanks de hoge kostprijs van dit abonnement hier maar wat blij mee, omdat hiermee aan de wettelijke verplichting om gastouders te begeleiden wordt voldaan.

Het is dan ook nog maar zeer de vraag hoeveel kwaliteitsverbetering het vernieuwde Convenant Kwaliteit Kinderopvang gaat opleveren. In geval de Wet Kinderopvang hier niet op inspeelt verwacht ik eerder dat er sprake zal zijn van kwaliteitsverslechtering.

Om kort te gaan lijkt het mij niet de bedoeling dat franchisenemende gastouders met mee gaan tellende eigen kinderen van dit alles de dupe gaan worden. Door de vele op elkaar volgende maatschappelijke veranderingen in het algemeen is een concurrentiebeding sowieso niet langer van deze tijd. De keuze vrijheid hoort bij de zelfstandig ondernemer te liggen en niet bij de belangen van een overkoepelende organisatie, met name binnen de vrije markt sector en helemaal niet wanneer deze organisaties niet goed functioneren. Daarom verdient gelijktijdig met mijn concept voorstel wetswijziging ook de eerder door FNV besproken wens tot opheffing van het concurrentiebeding uit de Mededingingswet opnieuw verdere aandacht.

5.

Tot slot een toelichting op het voordeliger zijn van gastouderopvang voor de staatskas in verhouding tot kinderopvang in kinderdagverblijven. De opvang bij in een kinderdagverblijf dient overal namelijk per dagdeel te worden betaald, per blok van 5 à 5 ½ uur in de ochtend of in de middag, ook wat betreft buitenschoolse opvang.

U kunt hiertoe navraag laten doen bij de Kobergroep in regio Noord Brabant. Een gastouder wordt echter veelal per uur betaald. Wanneer men bij een kinderdagverblijf bijvoorbeeld in de

ochtend maar 2 uur opvang nodig heeft gehad en in de middag 3 uur, een totaal van 5 uur, dan betaalt men bij een kinderdagverblijf voor gebruikmaking van 2 dagdelen echter totaal 10 à 11 uur, terwijl de opvang bij een gastouder in de meeste gevallen slechts de werkelijke 5 uur genoten opvang bedraagt. Ook deze bij de kinderopvang instelling niet gebruikte maar wel te betalen extra uren tellen mee voor de tegemoetkoming op de kinderopvangkosten van de belastingdienst. Steeds meer vraagouders kiezen dan ook niet alleen vanwege de kleinschaligheid en huiselijkheid voor gastouderopvang maar met name ook vanwege dit financiële voordeel.

Samenvatting:

Het is hoofdzakelijk vanwege de mazen in de Wet Kinderopvang dat de gastouderopvang in een slecht daglicht is komen te staan. De gastouderopvang verdient dan ook zo spoedig mogelijk een accuraat politiek beleid om de waarde van deze opvangvorm te herstellen. De niet alleen op de kwaliteit maar ook op de economische gevolgen voor gastouders betrekking hebbende wijziging in het Convenant Kwaliteit Kinderopvang, welke wijziging o.a. tot doel heeft dat de eigen kinderen tot 4 jaar meetellen - tezamen met de overige op kwaliteit gerichte wijzigingen - die op 1 augustus 2008 van kracht gaan, maakt gelijktijdig een wetswijziging "opvang binnen de familie" mogelijk. Door daarbij het accent te leggen op de tegemoetkoming van de straks - wegens het meetellen van eigen kinderen - gedupeerde serieuze gastouders, kan repercussie vanuit de andere hoek (van de kinderopvangtoeslag misbruikende gastouderbureau houders) worden omzeild.

Met vriendelijke groet,

